

Un ecoloxista precoz

A natureza está presente en numerosísimos textos de Manuel María. Mostra a través da escrita a súa admiración por cada elemento que forma parte da natureza, desde unha folla, unha bolboreta até o pai dos ríos galegos, o río Miño. Os elementos da natureza sêrvেনlle para expresar o seu estado de ánimo. Por iso non pode entender como respectamos tan pouco o medio ambiente e seguimos a contaminar o Planeta; eis a razón pola que moitos dos seus textos denuncian as desfeitas ecolóxicas cometidas polos humanos.

Ao pé do río Miño

1 Imos ler o poema que lle dedicou Manuel María á vida dunha folla:

Biografía dunha folla

*Agromou a folla. Naceu
para ollar con asombro
ao universo e para
clarificar á Primavera.
Escoitou a música
enfebrecida e delicada
dos paxaros. Tremeu
de desexo e de paixón
cos agarimos mainos
e sutís da brisa
recendente e invisíbel.
Contemplou envíso
a máxica floración
de todo canto existe.
Deuse ao estío.
Ao chegar o Outono
desprendeuse da árbore
que a ataba e, sen máis,
botouse mundo adiante.*

Oráculo para cavaliños do demo, 1986

- Que é unha biografía? _____
- En que etapas divide o texto a vida dunha folla?

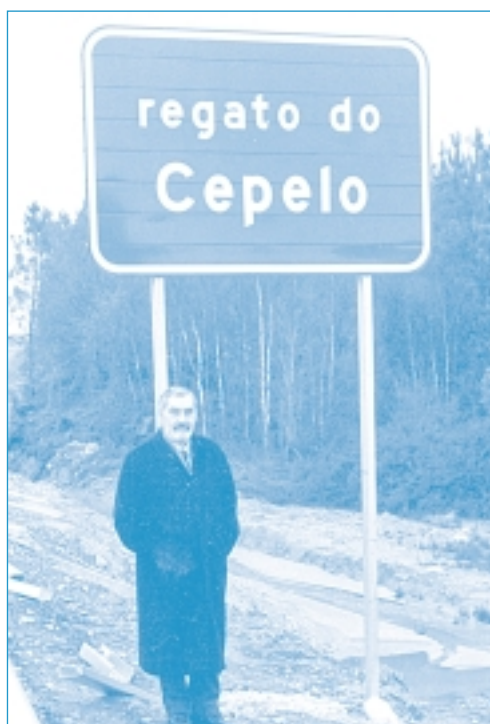
c) Subliña os verbos que lle aplica o escritor á folla; indican accións que podería realizar unha folla?

d) Rodea os adxectivos que se aplican aos elementos da natureza; son positivos ou negativos?

e) Explica a imaxe do último verso: "botouse mundo adiante"

f) Imos facer un plaxio do poema de Manuel María. Tes que elixir outro elemento da natureza, o que queiras, e escribir a súa biografía.

2 Un dos elementos da natureza que máis lle gustaba a Manuel María eran os ríos. Ao regato do Cepelo dedicoulle moitos poemas como o que ides ler a seguir:

Poemiña do señor Regato do Cepelo

*Nunca tiveche unha arela
de tan humilde e sinxelo:
meu regato do Cepelo,
das Regas ou da Barciela!*

*Malia o teu nome sonoro,
eres regato e non río:
jo teu caudal tan esguío
nunca encherá un encoro!*

*Mais dices con xentileza,
leve vea rumorosa,
unha canción misteriosa
dunha asombrosa beleza.*

*Se eu te chamo: ¡señoría!,
breve cantor xogoral:
¡ti non mo tomes a mal
que é proba de cortesía!*

Terra Chá, 1954

a) Traede á aula imaxes, postais, fotografías de paraxes naturais. Mellor se son de lugares próximos: unha praia do voso concello, unha fonte, un monte, unha ferverenza. Poñemos cada un a nosa imaxe nunha mesa da aula e pasamos a describirla oralmente. O resto de compañeiros/as ten que atinar coa que nós trouxemos a partir da descrición (podedes poñerlle un número a cada unha).

b) Despois de realizar o exercicio anterior; elixiremos ao chou cada un unha postal e realizaremos unha descrición da mesma por escrito. Vaiamos por pasos:

✍ Selecciona os elementos da imaxe que vas describir.

✍ Atendendo á impresión que che causa escribe adxectivos que utilizarías para

a mesma.

✍ Pensa que temos 5 sentidos para describila: a vista, o oído, o olfacto, o gusto e o tacto.

✍ A descrición debe seguir unha orde: de atrás adiante; de arriba abaixo...

✍ Podes valerte de léxico que viramos na poesía de Manuel María ou tamén buscalo nos dicionarios que haxa na aula.

c) No texto de Manuel María aparecen varios nomes para denominar o regato: do Cepelo, das Regas ou da Barciela. A toponimia está constituída polos nomes propios de carácter xeográfico ou topográfico, isto é, os nomes dos lugares de todo tipo de accidentes da orografía (ríos, montes, vales, cabos, lagos, praias...). Os galegos somos moi dados a poñer nomes propios; na nosa terra temos máis da metade dos nomes existentes no Estado español. Seguro que onde ti vives existen numerosos topónimos: o nome da túa cidade, vila, aldea, parroquia; nomes de ríos, regatos, praias, etc. Recolle os que poidas e intentade clasificalos polo seu significado. A seguir dámosche unha posíbel clasificación teórica dos topónimos atendendo ao seu significado:

✍ Clasificación semántica dos topónimos:

1) A terra:

- Area: Areal, Areeiro,...
- Barro: Barral, Barreiro,...
- Lama: Lamazal, Lameiro, Lamela,...
- Outeiro: Outeiral, Outeirelo, Outeiriño,...
- Seixo: Seixas, Seixán, Seixalbo, Seixido, Seixoso,...

2) A auga:

Agolada, Ambasmestas, Balsa, Caldas, Caldelas, Fervenza, Fonte, Fontaíña, Fontela, Ribeira,...

3) A flora:

Abeleira, Abeledo, Acevedo, Bugallal, Canaval, Carballo, Castiñeiras, Folgueira, Freixeiro, Louro, Maceiras, Salgueiro, Silva, Toxeiro, Uceda, Xestoso, liñares, Nogueira, Nabeira,...

4) A fauna:

Abelleira, Aguiar, Cabral, Cebreiro, Corveira, Lobeira, Oseira, Touro,...

5) As persoas e os grupos humanos:

Abadín, Frades, Suevos, Cumbraos,...

6) A transformación e posesión da terra:

Vilar, Casal, Castro, Agrela, Acea, Oleiros, Estrada,...

d) A toponimia reflicte en moitos casos o devir político e sociocultural dunha comunidade. Así, en Galiza, moitos dos nosos topónimos foron castelanizados polas autoridades oficiais, debido á marxinación do galego. Hoxe a Lei de Normalización Lingüística sinala que todos os topónimos do país terán como única forma oficial a galega. Onde ti vives aínda perviven formas castelanizadas? Se é así, poñede os exemplos e galeguizádeas.

3 O noso poeta sempre tivo unha especial sensibilidade para denunciar todos os ataques que sufría o medio ambiente. Dous exemplos:

1) Secado da Lagoa de Cospeito:

*Lagoa de Cospeito: no nome do proveito
levaron a túa auga, secaron o teu leite.*

-Maldito sexa.

*Lagoa de Cospeito: chegou o inimigo
e non descansou ata acabar contigo.*

-Maldito sexa.

*Lagoa de Cospeito: agora só lembranza,
quixeron converterte en campo de labranza.*

-Maldito sexa.

*Lagoa de Cospeito: aquel que te secou
¡que teña o mesmo fin que a ti che dou!*

-Maldito sexa

Poemas para dicirle a dúas lagoas, 1994

2) A construción de embalses que obrigaban a abandonar as súas terras a moitas xentes:

“¿Por qué razón erguerían o embalse naquel lugar...? ¿Porqué o erguerían precisamente naquel lugar e non noutro calquera...? ¡É que non había máis ríos no mundo...? ¿Non correrían máis ríos en lugares isolados e improdutivos...? ¡Pois logo! ¿El non pagaba puntualmente a súa contribución? ¿Non era el, e non o fora sempre, un home de ben? ¿Por qué o querían agora despojar dos seus eidos? Ó non poder resolver satisfactoriamente estas preguntas sentía como unha carraxe xorda e moura lle iba nacendo por dentro. Unha forza inesplicable iba medrando dentro de si. Algo moi estrano que nunca sentira deica agora e que o facía estar contra todo e contra todos. Non hai xusticia no mundo”

As augas van caudales, 1965

a) Revisade xornais recentes e recollede noticias que afecten ao medio ambiente. Prestade unha atención preferencial a Galiza. Despois comentádeas na aula e facede un decálogo con medidas que axudarían a mellorar a relación entre os seres humanos e a natureza.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

b) Finalmente, por grupos, escollede un feito medioambiental dos seleccionados que vos pareza grave. Preparade un guión para un anuncio radiofónico que axude a que non se contamine máis. Pensade na música, nos personaxes, buscade unha frase impactante... e, se podedes, gravádeo!
